

RiddoDuottarMuseat

RiddoDuottarmuseat er en samisk museumsstiftelse i Vest-Finnmark, med kulturhistoriske museer i Kokelv, Lakselv, Karasjok og Kautokeino. I Karasjok har RDM også et kunstmagasin, der vi forvalter en kunstsamling på omtrent 1500 verk. I samlingen er det kunst fra 291 kunstnere, med en kjønnsbalanse med kvinnelige kunstnere på 53% og menn på 47%.

Innspill til kunstmeldingen på innspills møte 19.september 2022:

Hva kan gjøres for å legge til rette for flere kulturarbeidsplasser og kompetansemiljø over hele landet?

Hva er de største utfordringene for at flere kunstnere og kulturarbeidere skal kunne bo og virke utenfor de største byene? Hvilken rolle kan institusjonene spille for økt tilgang til kulturarbeidsplasser og kompetansemiljøer?

Den samiske museumsstiftelsen RiddoDuottarMuseat er i tidlig fase prosjekt for etableringen av et samisk kunstmuseum. Det at museet vil bygges i Karasjok vil sørge for en større sysselsetting av kunstnere og kulturarbeidere til omkringliggende kommuner, samtidig vil det styrke det samiske ved å være etablert i et samisk samfunn. Det vil også være viktig at det fremtidige kunstmuseet gir plass til den samiske kunstens bredde, med muligheter for fremføring, performance, seminarer og konferanser på både nasjonalt og internasjonalt nivå. Vi må kunne ha arrangement hjemme og ikke alltid være dem som må reise ut.

Manglende bevilling fra fylkeskommune, kommune og regjering er avgjørende for sysselsettingen av flere kunstnere og kulturarbeider, og spesielt også for gruppen som jobber med freelance og på engasjement. Det er et spesielt behov for kompetanse i samisk kunst, og bør bli lettere tilgjengelig for organisasjoner og institusjoner. Tiltak bør etableres for å øke sysselsettingen av kunstnere på engasjement og kulturarbeidere i fast stilling, på institusjoner og organisasjoner i distriktene. I bunn og grunn handler det om å styrke kjøpekraften.

Det bør tilrettelegges bedre for kunstnere og kulturarbeidere med endring av satsene av Statens reiseregulativ, da vi opplever stor prisvekst i 2022.

Hva kan gjøres for at kunstnere får rimelig betaling for arbeid, oppdrag, bruk og visning av verk?

Den generelle oppfatning og anerkjennelse for kunstnere må løftes. Det virker ikke å være allmennkjent hvilken mengde tid og materialkostnader kunstnere belastes for i deres virke.

RiddoDuottarMuseat

Statens generelle satser for kunstnere kan med fordel økes for arbeidet kunstnere gjør i deres arbeid på oppdrag med produksjon og visning. Innkjøpsansvarlige ved offentlige institusjoner bør være organisert slik at det kjøpes inn kunst i den bredde kunstnere representeres, slik at også samisk kunst er i alle landets kunstsamlinger.

BONO er en viktig aktør for kunstnere, slik at de får honorar for deres åndsverk når verk brukes til ulike formål. Utfordringen er når organisasjoner og institusjoner ikke har økonomi til å betale BONO vederlag og dermed f.eks reduserer digital formidling av kunst. Økt bevilgning vil utløse økt formidling og dermed økte vederlag.

Hva kan gjøres for å bedre kunstneres tilgang til sosiale rettigheter?

Hva er de største utfordringene når det gjelder sosiale ordninger, inntektssikring og forsikring for frilansere og selvstendig næringsdrivende? Hva er den største utfordringen når det gjelder pensjonsopptjening og -sparing? Hva oppleves som de største hindrene for etablering og ansettelse i eget aksjeselskap?

Hvordan sikre kunstnerisk frihet og ytringsfrihet?

I Norge er ytringsrommet for kunst svært fritt, og Norge bør etter evne fortsette med det å opprettholde ytringsfriheten med debatt og kunstkritikk, men kan også jobbe for å styrke den internasjonalt hva gjelder forfølgelse og innvandring.

RiddoDuottarMuseat arrangerte sammen med Troms Fylkeskommune et seminar om fraværende kunst- og kulturkritikk i 2018 (Forholdene har nok bedret seg i 2022). Seminaret tok for seg «Hva må til for å bli sett og hørt av media», der vi opplever mangel i samisk kunstkritikk og de eksempler som ble fremlagt den gangen var vedrørende at samiske kunstnere ble anonymisert og sett på som en gruppe i dagskritikken (media). I paneldebatten der Dagbladet, NRK Sápmi og Kautokeino nærradio (GLR) var representert, snakket vi om hvor vanskelig det er å få omtalt samiske saker i riksmidia, da de ofte blir omtalt som lokale saker og lite interessant for riksmidlene. Er man da avhengig av å gjøre seg kjent, blir det vanskelig i fra distriktene. De debatterte også det at det er en generell kunnskapsløshet vedr samiske saker, og det kan påvirke om journalister vil lage saker om samisk kunst – og kultur. Også her ble det påpekt at den generelle skoleundervisningen vedr Norges urfolk var (er) heller minimal. Konklusjonen på debatten var at det var (er) begrensede ressurser i riksmidienes kultureddaksjoner, og at kunst- og kultur aktører, organisasjoner og institusjoner bør tilrettelegge mest mulig for at media enkelt skal kunne lage saker om deres arrangement.

RiddoDuottarMuseat

Men, dette igjen fordrer at man har menneskelige og økonomiske ressurser til det – noe som for de samiske institusjonenes del er en kjent sak at de samiske museene er underfinansiert.

Hvordan sikre at kunstnerbefolkningen gjenspeiler vårt mangfoldige samfunn?

Hvordan oppleves mangfoldet i kunstnerbefolkningen i dag? Hvordan sikre at kunsten er relevant og representativ for alle?

Innledningsvis er det skolene som har et ansvar for å gi elever og studenter et bredt og mangfoldig kulturtilbud, ved å styrke disse tilbudene, som dem vi har via den kulturelle skolesekken (DKS), så vil kunstnere gjenspeile vårt mangfoldige samfunn. Offentlige aktører som Nasjonalmuseet og øvrige kunstnersentre bør styrke formidlingen av den samiske kunst, først de senere år har oppmerksomheten omkring den samiske kunst blitt synlig, men fremdeles gjenspeiler ikke formidlingstilbudene kunst av det antallet samiske kunstnere som er, og som har vært aktive siden 70-tallet.

Det er også viktig å synliggjøre at samene er et urfolk. Ofte havner man i samme mangfolds kategori som innvandrere og andre minoritetsgrupper. Samenes tilhørighet til vårt land har en helt annen historie og kontekst, som ofte ikke blir forstått riktig.

Hvordan bidra til økt internasjonalt samarbeid?

Hvor viktig er internasjonale oppdrag og samarbeid for den kunstneriske virksomheten? Hva oppleves som de største utfordringene med å samarbeide med kunstnere og institusjoner i utlandet?

Det er viktig at kunstneres interesseorganisasjoner og offentlige institusjoner slik som OCA (Office for Contemporary Art) pleier de eksisterende samarbeider nasjonalt og internasjonalt. Desto viktigere er det at de får styrket den offentlige bevillingen for å styrke samarbeidet med det internasjonale feltet. Det har til eksempel vært svært viktig for synliggjøringen av samisk kunst inntil nylig, som ved Venezias kunstbiennale 2022.

Samtidig, for samiske kunstnere og samiske institusjoner som formidler kunst er det internasjonale perspektivet viktig da samene er ett folk i fire land. Det grenseoverskridende perspektiv, Sápmi, gjenspeiles i RDMs kunstformidling og også samlingsarbeid. Det er derfor viktig at institusjoner som formidler samisk kunst får styrket den offentlige bevilgningen for å styrke samarbeid med det internasjonale feltet.

RiddoDuottarMuseat

Hvilke spørsmål er viktige, relevante eller mest presserende for samiske kunstnere å løfte til et nasjonalt nivå? **Hvilke utfordringer og muligheter ligger i den videre utviklingen av den samiske kunsten og de samiske kunstmiljøene?** Hva kan gjøres for å styrke det pansamiske kunstnersamarbeidet?

Generelt vil det være vanskelig for samiske institusjoner og organisasjoner å gjøre noen ting /bidra når de ikke har en driftsbevilgning som samsvarer med oppgavene.

RiddoDuottarMuseat arbeider på lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt nivå – med en bevilgning langt under øvrige norske museer med nasjonal og internasjonalt arbeidsfelt. Dette påvirker de muligheter RDM (og de andre samiske organisasjoner og institusjoner) har for aktiv deltakelse og synliggjøring av vårt arbeid.

Vi, som andre samiske organisasjoner og institusjoner, må lære opp majoritetsbefolkningen. Her er det utdanningsinstitusjonene som må ta sitt ansvar. I og med at museene har knappe ressurser, så er det begrenset hva museene kan rette opp i skolens mangler på et generelt grunnlag. Vi ønsker heller å kunne gå i dybden på enkelte områder som er relevant i museenes formidlingsarbeid.

De samiske organisasjoner og institusjoner er lokalisert i distrikts Norge, noe som øker reisekostnader. For oss er det dyrere å reise til Oslo, enn det er for Osloborgere å reise til London eller Paris.

Samiske organisasjoner og institusjoner forholder seg til to nasjonale språk (norsk og samisk), som også medfører større kostander til oversetting og. RiddoDuottarMuseat får ikke tospråklighetsmidler, slik som kommunene får. I tillegg opplever vi å måtte selv finansiere arbeid med metadata, mens de norskspråklige får det meste servert av Kultur-IT.

Det er nødvendig at de samiske organisasjoner og institusjoner får styrket finansiering av «dobbelbyråkratiet» - det tar både mer tid og det er kostnadskrevene å praktisere flerspråklighet. Samisk skal også være likestilt med norsk, men oftest er det en teori og ikke en praksis.